

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXII. Etiam Christianos Reges, Principes, populos, moribus suis
caussam dedisse, vt è Terra Sancta, regnis, sedibus suis eijcerentur aut
armis castigarentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

CAPVT LXII.

Etiam Christianos Reges, Principes, Populos moribus suis causam dedisse, ut à Terra Sancta, regnis, sedibus suis, eijcerentur, aut armis castigarentur.

I.

vod Iudæis contigit, ut eorum scelera atque delicta bel-
lis expiarentur, quis dubitet etiam euenire Christianis? Paribus culpis pares pœnæ debentur. Atque ut ibi incipiam, vbi diximus, Iudæos, ob peccata sua, esse desijisse; nos quoque Ierolimam possedimus; in nostra manu fuit illa Terra Sancta, in qua Christus seruator noster natus, educatusque fuit, quam pedibus suis perambulauit, sanguine rigauit, morte sacrauit. Ibi viri sanctissimi habitauerunt. Eò ex toto vndique terrarum orbe nobiles, & ignobiles, summi infimique pietatis causa, confluxerunt. Ibi vota sua Principes & Reges deposuerunt. Neque Hieronymus dumtaxat antrum Christi nascentis, sed etiam nobilissimæ quæque virgines, viduæ, matronæ, Romanis palatijs prætulere. D. Hieronymus de Paula ita scribit: *In Bethlehem ingressa, in specum Saluatoris introiens, postquam vidit sacrum Virginitatis diuersorium, & stabulum, in quo agnouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, ut illud implet, quod in eodem Propheta scriptum est: Beatus qui seminat super aquas, vbi bos & asinus calcant: me audiente, jurabat, cernere se oculis fidei infantem pannu inuolutum, vagientem in præsepe Dominum, Magos adorantes, stellam fulgentem desuper, Matrem Virginem, nutricium sedulum, pastores noctu venientes, ut viderent Verbum, quod factum erat. Eadem pietas, idemque affectus in iisdem locis sacris fuit Helenæ Imperatricis, aliarumque feminarum & virorum, qui illuc proficiscabantur, ut illis terris oscula imprimerent, quibus Dominus noster IESVS Christus vestigia pedum suorum impressit. De quibus multa præclara Bedæ de locis sanctis, Adamannus, & Iacobus Gretserus posteris tradiderunt. E possessione tam benedictæ terræ hostis nos eiecit, arma pepulerunt, neque eam bellis adhuc vllis potuimus recuperare. Quid ita? Causam Christianis, ipsi infideles indicauerunt. Nimirum sicut peccatum primum parentem è Paradiso, ita Christianos*

S. Hieronym.
ep. 27. ad Eu-
rochium.

fianos è Terra Sancta ciecit, & solum vertere coëgit. Historiam dabo.

Inter Cislertienses, quidam Religiosus vixit, nomine Gulielmus, qui antè, quàm se ordini illi addiceret, ad Traiectum inferius, Canonicum agebat. Is maioribus annis, Cruce signatus, mare traiecit, vt Dominicum sepulchrum visitaret. Nondum nauis, quà vehebatur, portum Achonis attigerat, cùm ante auroræ ortum, adhuc obscura nocte, in diuersis circa ciuitatem locorum spatijs, ignes non pauci, instar facularum, apparuerunt vectoribus, qui cùm è nautis sciscitanti essent, quidnam ignes illi portenderent, aut essent? Nautæ dixerunt, existimare se, tempore æstiuo, ad liberiolem frigidiolemque auram captandam ciues extra urbem tentoria posuisse, in quibus ad nocturna lumina lustrarent, quemadmodum & in Hispania, alijsque regnis ac prouincijs fieri assolet. Hac opinione persuasi, sine omnis periculi metu, nauim in portu Achonis appulerant. Eo autem tempore, quod erat, regnante Friderico Romanorum Imperatore, ob Christianorum peccata, Terra Sancta venerat in Saladini regis Syriæ potestatem, cuius filio Noradino obuinit Achonis portus cum ciuitate ipsa, quam Saraceni occupauerant. Quoniam autem Noradinus mitis erat ingenio, & natura beneficus, conspecta Christianorum nauis, & causa aduentus haud difficulter diuinata, nobilem quemdam linguæ Gallicæ gnarum iussit triridem conscendere, atque aduenis obuiam ire, eisque comiter salutatis dicere, ne quid hostile timerent, neminem eorum aut vitam amissurum, aut libertatem. Pro qua gratia Nobilis quidam Germanus lethaler decumbens, per eundem, qui venerat, legatum regi Noradino loriam, galeam, clypeum, ensen, ceteraque arma, & cimelia sua, honoris causa, transmisit, etiam atque etiam rogans, vt fratres suos, qui vnà aduecti fuerant, haberet commendatos; se obseruantia ergo illi mittere ea arma, in quibus trium annorum spatio uouerit, Christo militare; sed quia clarè agnosceret, aliud Deum uelle, melius ea nusquam alio loco posse collocari. Cum his iussis & alij ire nuntij, inter quos, ob linguæ Gallicæ peritiã, etiam erat supra nominatus Gulielmus, qui Saraceno Principi munera presentarent. Accepit tam legatos, quàm munera hilari animo Noradino.

Vuuu 2

radians,

II.
Cesarius Heisterb. lib. 4.
Illustr. hist.
cap. 15.

radinus, singulisque inspectis, atque osculo honoratis, dixit, semetipsum venturum, ut ægrum viseret. Æger tamen interea iam expirauerat, quem appenso lapide in mare deiecerant nauaræ. Sed ne, eo non apparente, aliud suspicaretur rex Saracenus, alium quemdam non minoris nobilitatis virum morbo extremè afflitum in locum lectumque eius reposuerunt. Alterum sol exortus ubi diem fecit, primò manè Rex ad littus venit, magna satraparum caterua comitante. Ibi diuerso colore pictas naues comitatu impleuit, tandemque & ipse conscensa prætoria naue ad Christianos accessit, ac primò quidem pro transmissis sibi lautissimis magnificè gratias egit; mox ægroto ponè lectum assedit, & cum medico, quem secum adduxerat, de morbo decumbentis, deque modo eum sanandi disputauit. Tum etiam quædam nobilissimi generis poma ei obtulit, quæ dicebat, non procul Damasco, in patris sui horto creuisse. Tandemque addebat, *Propter te, omnibus Christianis benefaciam.* Pluribus postea vltro citroque dictis, ægroto pariter ac ceteris valere iussis, potestatem dedit eundi & redeundi è locis Sanctis, ac, ne eos quisquam læderet, signo seli regalis munus dimisit. Redeuntem regem atque nobilem, qui primò missus fuerat, officio humanitatis comitatus est initio nominatus Gulielmus, qui inter eundem interrogatus est, *Quo modo Christiani, in patria illius seruarent legem Christianam?* Ille verecundatus fateri, quod res erat, respondit, *Satis bene.* Quo responso audito, Admiraldus, Ego, inquit, exponam tibi legem Christianorum, qui in hac regione degebant. Pater meus, quia erat inter eminentiores, misit me iuuenem ad regem Ierosolymitanorum, ea conditione & lege, ut apud illum Gallicum discerem idioma, ille autem vicissim filium suum parenti meo remitteret, ut linguam Saracenicam disceret loqui. Hinc mores & vitam Christianorum ad vnguem teneo. Igitur, quæ audiui, quæque hisce oculis meis usurpauit, tibi referam. Ita tunc Christiani Ierosolymis vixerunt, ut nullus adeò diues esset, qui lucri causa, & pro pecunia vel sororem, vel filiam, vel, quod execrabilius erat, vxorem propriam luxuriæ ac libidini peregrinorum non exponeret. In compendio dicam, ita vniuersi gulæ & carnis illecebris dediti erant, ut si eos de moribus æstimares, nihil prorsus à pecoribus differrent. De superbia

superbia quid dicitur? ea ad eò eis dominata est, ut numquam sibi satisfacerent in vestibus suis incidendis, stringendis, prætexendis, acu pingendis, auro illudendis, fimbria, limbo, achanto variandis. Atque ut cetera taceam, tot fuerunt vel in solis calceis mutationes, tot nouitates, tot vanitates, ut putares, eos aliud nihil dies noctesque cogitasse, quàm quo pacto vnus alterum vestimentorum pompa superaret. His recensitis adiecit: *Considera vestimenta mea, calceamenta mea, quàm sint rotunda, quàm ampla, quàm simpliciter & humiliter formata.* Habebat autem Admiraldus iste, ut retulit idem Gulielmus, manicas laxas ritu monachorum, nulla erat in vestibus plicarum multiplicitas, nulla curiositas, licet ipsa vestium materia foret satis pretiosa. Postquam igitur & simplicem Saracenorum habitum, & Christianarum vestium insolentem superbiam satis demonstrauit, hoc demum egregium epiphonema, coronidis loco, addidit: *Ecce, ista sunt vitia, propter qua eiecit Deus Christianos superbos & luxuriosos de terra ista: non enim diutius potuit tantas illorum iniquitates sustinere. Putas, quia nostris viribus obtinuerimus illam? nequaquam.* Ad extremum etiam hunc adiecit, seu colophum, seu colophonem: *Neminem ex Regibus vestris timeamus, neque ipsum Imperatorem vestrum Fredericum: sed, sicut legimus in libris nostris, Christianus Imperator quidam surgat Otto nomine, qui terram hanc cum ciuitate Ierusalem cultui Christiano restituet.* Nos ista audientes, addit narrator, *sperabamus, quia propheta illa implenda esset in Ostone Imperatore Saxone, qui ante aliquot annos defunctus est.* His ita Achone dictis gestisque, Noradini quoque pater Saladinus admodum fuit erga Christianos humanus. Et si enim ab eius exercitu Christianorum copiarum partim essent deletæ, partim captæ, partim dissipatæ, tamen reliquias ciuitatum, quæ se vltro dederunt, in iisdem ciuitatibus manere, atque vitam degere permisit, diligenti licet custodia adhibita, ne quid mouerent. Sed quia nec dum Christiani in Terra Sancta sanctè vixerunt, denuò iram diuinam in se prouocârunt. Itaque tempore aliquo elapso Saladinus inquisiuit, quo se modo gererent Christiani? Cui responsum est, haud aliter eos viuere, atque pecudes intellectu carentes, atque in pastum abiectas. Nam totam eorum occupationem esse, ludos, comestiones, comotationes, lu-

xum & illecebras voluptatum. Hæc ubi intellexit Saladinus, ira vehementer concitatus, seuerè mandauit, vt quidquid de Christianis reliquum esset, è ciuitatibus omnibus expelleretur.

III.

His ita denarratis, exclamauit Apollonius: *Prò, quod ab horret Iudæus, & quod execratur paganus, hoc quasi pro lege habes Christianus! Mihi exclamare libet, Prò cæcitatem Christianorum, qui alieno exitio sapere non didicerunt! Sciunt Iudæos, templum, ciuitatem & Terram Sanctam, impietate sua perdidisse; nõrunt ibi Christianos pietate ac religione sua possessionem accepisse; & non vident contrarijs moribus se se omnia rursus amisisse? Enimuerò neque illud vident; etiam quæ adhuc habent in manibus bona, ob vitæ improbitatem, ad hostes abire posse? Non tolerauit Saladinus Christianos in vrbibus suis, ob improbitatem, & Deus eos toleret in Terra sua? Et terra infecta est ab habitatoribus suis: ait Propheta, quia transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt sedus sempiternum. Ob quam rem & Deus eos è Terra eiecit, ne porò ab impijs habitatoribus inficeretur; eaquæ mala induxit, quæ illic Propheta recenset. Quocirca & D. Augustinus eos reprehendit, qui bona, quibus donabantur, fato suo, mala autem, quibus vexabantur, Christo nostro imputabant, cum potius deberent, si quid rectè saperent, illa qua ab hostibus aspera & dura perpeffi sunt, illi diuina prouidentia tribuere, quæ solet corruptos hominum mores bellicia emendare atque contere: itemq; vitam mortalium iustam atq; laudabilem talibus afflictionibus exercere, probatamq; vel in meliora transferre, vel in his adhuc terris, propter vsus alios detinere. Illud verò, quod eis vel vbiq; propter Christi nomen, vel in locis Christi dicatissimis & amplissimis, ac pro largiore misericordis ad eapacitatem multitudinis electis, præter bellorum morem truculenti barbari pepercerunt, hoc tribuere temporibus Christianis: hinc Deo gratias agere, hinc ad eiu nomen veraciter currere, vt effugiant pœnas inferni. Hæc eadem quæ Augustinus Ethnicis dicit, dici possunt omnibus ab Ecclesia Catholica alienis; immò ipsis quoque Catholicis religionis tepiditate & defectu, morumque malorum enormitate, Deum ad iram, & arma prouincijs regnisque iniicienda, prouocantibus. Ac ne prolixè reperam, quæ Saluianus clarè grauitèrque scribit de Afris; neque quæ Victor Vticensis de persecutione Wandalica aliquot*

Isa. 24. 5.

S. Augustin.
lib. 1. De ci-
uit. cap. 8.

libris

libris recenset; aut quæ Gregorius Turonensis, Ioannes Vascus, Sigebertus, & Paulus Diaconus; immo Eusebius, Socrates, Nicephorus, alijque, & ex illis Baronius, copiosè persequuntur. Paucula quædam dumtaxat, quæ nos saltem causa, si non & tempore, & loco viciniùs attingunt, gratia exempli perstringam, vt discamus consiliù, quod ex Deo capitur, firmiter utiliusq; esse omnibus ijs consultationibus, quæ ab humana Politici, vel potiùs Machiavellicis status ratione sumuntur: nec stabile esse regnum vllum, cuius fundamentum pietati non innititur. Rectè enim S. Thomas dixit: sapientia & potentiam germanas esse comites vera Religionis, & tanta societate iunctas, vt hac ruente, illas pariter ruere necesse sit. Quod verissimù esse, non ex hoc solùm cognoscimus, quòd in quibus provincijs & regnis floret Religio, in eisdem etiam plerumque sapientia potentiaque vigeat; sed quòd etiam quicumque Principes à Religionis regula deflexerint, fallacemq; potiùs mortalium prudentiam, quàm Dei legem, in consiliùm adhibuerint, cum principatu simul prudentiam ac potentiam perdant. Cuius rei probandæ gratia profert Petrus Ribadeneira non solùm aliquorum Principum sacra, sed etiam profana exempla, qui cum regni administrandi modum ad humanas & civiles rationes, non ad diuinas leges & præcepta reuocarent, sibi perniciem pepererunt; & quibus artibus regna sua maximè conseruata cupiebant, ijsdem prostrauerunt ac funditus euerterunt. Sacra exempla è diuinis litteris nos suprà satis multa attulimus; profana, sed Christianorum hinc aliqua in compendio apponere non pigebit.

Vt ergo quædam strictim percurram, quis nescit Constantij, quis Valentis Imperatorum calamitosos, sed meritos exitus? quis non audiuit Hunrici Wandalorum regis, aut Basilisci capitalis hostis Concilij Chalcedonensis iustissimas pœnas? Et quidem Basiliscum Zeno, Zenonem autem propria coniunx Imperio priuauit; immo & viuum hunc vxor iussit sepeliri, vino sepulcra. Heraclius initio & Catholicus, & animi fortis ac generosi princeps fuit, at posteaquam hæresi attaminatus est, facta plurimum ac nobilissimarum Orientis prouinciarum iactura, obscæno morbi genere infelicitè absumptus est. Philippus Iconomachus de imperio

S. Thomas
Opusc. 20.
lib. 2. c. vii.

Petrus Ribadeneira
lib. 1. de Princip. Christiano
no. c. 19.

IV.

Thom. Bez.
lib. 5. de Signis
Eccl. cap. 11.
Sig. 15. Zonaras
tom. 3.
Paul. Diacon.
lib. 7. c. 1.

Geneb. An.
1532. Ribad.
lib. 1. c. 29

Carol. Sigon.
lib. 3. de Imp.
occid.

Seuer. Sulpit.
lib. 2. hist.
sacr. S. Leo.
ep. 93

Roderic. Ar.
chiep Tolit.
lib. 2. cap. 15.
Marian de
reb. Hisp. l. 6.
cap. 19.

perio penitus depulsus fuit, eiusque nomen è nummis abrafum, è publicis tabulis deletum, ex alijs monumentis reuulsam, & ex officio Missæ liturâ sublatum. Leoni Imperatori occidentis Imperium ablatum est, data Gregorio III. summo Pontifici iustissima causa, vt illud à Græcis ad Germanos transferret. Christianus Daniæ rex, Catholicæ religionis defensor, regno pariter ac libertate fuit spoliatus. Sed his exemplis, & notissimis pratermissis, id vnum dumtaxat addamus, prater miserandos exitus, quos demonstrant, ait Ribadeneira, malis Principibus, Deo vindice contigisse, eodem etiam ulsore grauitè regna & prouincias puniri, in quibus Princeps improbos errores atque hæreses impiè fouet, easque de industria permittit, vel negligentia, iniuria, & dissimulatione sustentat; quod exemplis, qua mox subiiciam, fiet manifestum. Gothi principio fuerant Catholici: itaq; ex eorum episcopis vnus, cui nomen Vlpilas, Concilio Nicæno interfuit. Hic à nonnullis Arianis seductus atque deprauatus Gothi venenum erroris instillauit: vixq; satum fuit hoc malum, cum simul dissensionum & diuisionum causa creuit; quo factum est, vt Hunni in Gothos irruerint, eosque victos è terris, quas occuparant, ac possidebant, deturbauerint. Quando ydem Gothi sub potestatem suam Hispaniam redegerant, eas hæretici Priscillianista corruperant, & inibi magna autoritate dominabantur; vt ex historia Seueri Sulpitij, & epistola quadam Leonis primi, perspicuum est. Sed eamus in Hispaniam.

V.

Vitiza Hispaniæ rex, clementia, quam initio simulabat, in summam crudelitatem versa, conuulsis effraactisque, in toto regno, iuris, pudoris, officijque repagulis, populo ad omnem turpitudinem, factis, verbis, edictis, incitato; negata per summam vim summo Christi Vicario obedientia, detracta Deo reuerentia, omni flagitiorum genere demersus & obrutus, carnificina tandem conscientia stimulatus, vereri coepit, ne regnum in se insurgeret, vrbes & munitiora quaque loca, defectione facta, correptisque armis, diademate, cuius erat appetentissimus, tamen indignissimus, priuarent. Vt ergo imminenti damno occurreret, periculumque omne declinaret, hominis consilium secutus, urbium oppidorumque muros euerti, munitiones regni prosterni diruique mandauit: & ne factio tam insolenti deesset velum aliquod, pacem

pacem opponebat, qua stante, nihil esse quod timeretur; re autē vera, vt periculo tutus coronam conseruaret. Sed cū ea indignissimus esset, consilium à ciuili humanaque ratione profectum, Deo que inuisum, ac rationi aduersum, malè illi cessit: nam regno & oculis orbatu miserè mortuus est, regnumque adeò debile armis praesidijsque nudum, Roderico successori reliquit, vt Mauris Hispaniam oppugnantibus perfacile fuerit illud expugnare, & subiugum mittere; Deo etiam à Regis & regni peccatis poenas debitas, acerbissimo hoc imperio miseraque & diuturna multorum annorum seruitute, reponente. Hæc post Rodericum Archiepiscopum Toletanum, & Marianam Ribadeneira.

Qui deinde ex Philippo Comineo subiungit aliam de Carolo Burgundiorum Duce historiam, cui, ob consilium (in tradendo Ludouico Luxemburgensi Comite, quem in suam fidem receperat) Politicum, nihil prosperè successit, sed calamitas alia super aliam addita est, tandemque victus ab Heluetijs atque ad Nanceium miserimè trucidatus est. Æquè infelicem exitum habuit Ludouicus Sfortia Mediolani Dux caueæ ferreæ inclusus, relicto varo admodum documento Principibus istis, qui in suis consilijs priuarum commodum diuinis legibus anteferunt. Sed illud nos propius attingit, quod est Ioannis Friderici, Saxonie Ducis. Hic (vt a fide dignis accepti, ait Ribadeneira) miro desiderio tenebatur familiam Austriacam Imperatoria dignitate spoliandè, quòd sensim videretur quasi hereditario iure possideri. Quod suum desiderium cū vocato ad se Martino Luthero communicasset, auctor fuit Duci, Religionem vt mutaret, si Imperium mutatum vellet. Accepto & approbato hoc consilio Lutherum sibi adiunxit concepta nequitia aptissimum instrumentum, eiusque impiam sectam aluit, errores fouis, fidem Catholicam in sua diuisione euertit; neque his contentus, iure humano posthabito, in Carolum quintum Imperatorem ac Dominum suum, arma sumpsit, & vt Germania exturbaret, omnes machinas admouit. Sed insanum hoc consilium, stultamque prudentia humana rationem elusit euentus. Nam profligatis copijs victus captusque, & dominatu, & Electoris potestate priuatus est: quam in Mauricium Ducem, Ioannis Friderici patruulem, eiusque familiam Imperator transtulit; in qua in praesens usque tempus persenerat. Pluribus autem antè annis, immo saeculis, simile

X x x

quid

VI.

Iacob. Meyer
lib. 17. Annal.

Franc. Guich.
lib. 3. & 4.

histor. Ital.

Paul. Iouius
lib. 4. Elog.
milit.

Petr. Ribad.

lib. 1. cit. 15.

de Princ.

Christiano.

Baron. to. II.
An. 1011. n. 9.

quid eidem Saxoniam contigisse narrat è Chronico Sclavorum Helmoldi Cardinalis Baronius. Anno decimo regni Henrici Germaniae Regis mortuus est Dux Saxoniae Benno, vir tantae virtutis, quantae nobilitatis, neque provinciae suae magis, quam Ecclesiae ac religionis custos & defensor. Huic in principatu haeres successit Bernardus filius; qui ut à pietate, ita etiam à felicitate paterna longè diuertit. Ex eo enim tempore, quo Dux Saxoniae factus est, regioni illi numquam defuit discordia, perturbatio, tumultus. Dux quippe Henrico Imperatori rebellare ausus, totam secum ad rebellandum Caesari traxit Saxoniam. Nec satis ei fuit humanae aduersari potestati, etiam in Superos arma mouit. Siquidem ipsum Christum se erigens, omnes Saxoniae Ecclesias terruit, atque turbauit; praecipuè verò illas, quae in rebellionem in illius malitiam consentire noluerunt. Super hæc Bernardus tam paternae quam auitae affectionis erga Sclauos oblitus, incredibili auaritia gentem Winulorum crudelissimè oppressit, atque ad Paganismi necessitatem adexit. Illo enim tempore Sclavorum dominio potiti sunt Theodoricus Marchio & Dux Bernardus, illo quidem Orientalem, isto autem Occidentalem provinciam possidente, quorum culpa Sclauos coegit fieri fidei desertores. *Rudes adhuc in fide Gentilium populos, quos optimi quondam Principes cum magna lenitate fouerant, temperantes rigorem his, quorum propensius insisterent saluti, isti tanta crudelitate insectati sunt, ut excusso tandem seruitutis iugolibertatem suam armis defendere cogentur.*

VII.

Petr. Ribadé.
l. 1. de Princ.
Christ. c. 19.
Idem cod. lib.
l. cap. 15.

Gallias etiam infecerat heresis Vigilanti, cum validus Francorum exercitus irruptionem in eam fecit. Atque eos ipsos Francos magna religionis incuria ceperat, cum Normanni bello victos domuerunt. Franciscus primus, & Henricus secundus eius filius, Gallia reges, quamuis Christiani, & Catholici principes, cum atrox ac funestum bellum aduersus Carolum V. Hispaniarum regem gererent, humana potius, quam diuina providentia in consilium vocata; ille, Turca sibi foedere adiuncto, instructissima perfidi hostis classe maritimas oras Carolo parentes excursionibus infestauit; hic admissos in belli societatem Germanos Principes, quos Protestantes vocant, in eundem conatu & animis armauit, ut etiam Gallia Historici scriptis prodiderunt. Verum quis ex eius generis foederibus fructus? Nullus, praeter dedecus, & publicam offensionem.

Genebrard.
in Chron.
c. 4. An. 1548.

Nama

Nam Turcica classis, exiguo admodum detrimento rebus Caroli illato, tractum Gallia circa Tolonis Martij portum, in quo in hibernis egit, indignis modis igni ferroq; populata est, viresq; & portus Gallorum exploravit, ut incidente occasione Gallias securius aggredereetur. Principes vero Germania heresi infecti, qui per summum nefas defecerant, bonis multati, & pluribus incommodis affecti, manus Imperatoris sui victrices vindicesq; senferunt. Atque ob eiusmodi pactiones, & iniusta cum Ecclesia hostibus foedera, aliaq; nostra maleficia, quibus Numinis iram provocauimus, permisit Deus, nobilissimum, potentissimum, ac Christianissimum regnum adeo miserè affligi, & veluti infernis ignibus conflagrare, ut nec piorum precibus, nec lachrymis comprimi, nec in tot tamq; crudelibus bellis effusi sanguinis riuus in hanc diem restingui potuerit, quin potius noua ceperit incrementa. Ex quo perniciosum humana prudentia consilium, & nefaria Politicorum calliditas, Anno post Virginis partum 1588. in Blesensibus Comitibus, Henricum Guisiz Ducem, & Ludouicum Cardinalem, eius fratrem, fortissimos & clarissimos Principes crudeliter sustulit. Sed quoniam hoc consilium, quod ab Politicorum & Machiaueli schola prodierat, cum diuinis legibus pugnat, factum est, ut anno necdum decurso, aequissimus sceleris vindex Deus a cadis auctore meritissimas pœnas exigeret. Hæc Ribadeneira.

In Polonia cum annus Domini ageretur millesimus vigesimus secundus, auaritiâ quorundam Nobilium vsus Alastor res & Ecclesiæ, & regni vehementer turbauit; & dissipasset omnia, nisi Regis prudentia, ac pietas maturè occurrisset, malumque in authores retorisset, dignos perire, qui alijs, ob diuitias iniquè augendas, perniciem machinabantur. Res in hunc modum à Io-

VIII.

Io. Longin.
An. 1012, &
ex eo Baron;
tom. II. ad
eundem an-
num p. 17.

anne Longino Canonico Cracouiensi narratur. Catholica religionis fidem cultumq; Satânica inuidia malignitas in Polonia regno, & vicinis regionibus videns in breuis temporis spatio. primò quidem sub Mieszlao Duce, deinde sub Bolelao primo Polonorum Rege vehementer germinasse, & funiculos tentory sui latissima propagine diffudisse; turbinem & procellam eodem in regno exciuit, & res fidei extinguere, & quietem stabilitatemq; ciuilem nisus est perturbare. Nonnulli siquidem Nobiles Polonia satana suggerente, ob onerosam decimarum manipularium solutionem, onerosos Christianos ritus dicentes, praesertim hi, qui in spurcitjs genitalibus enutriti iugum orthodoxum non facile tolerabant, ad

X x x x a

ritus

ritus redire profanos, & vetustam sacrilegamque vitam resumere, & decimas non reddere, tempore instituto non Ecclesias frequentare, ministrosque & Sacerdotes de eorum Ecclesijs pellere frequenti conspiratione componebant. Nimirum tres causæ erant, diabolus instigans, auaritia prouocans, & vitæ scelerumque libertas impellens, ut successio fieret; ea quæ Dei sunt, Deo non darentur; ac demum, excusso disciplina Christianæ iugo, licentia viuendi ex libidinis imperio armis compararetur. Et meruissent amittere religionem, nisi Deus aspiciens ad Regis pietatem gladio mitiore puniuisset. Nam id cum ad Boleslai Poloniæ Regis aures perductum esset, non tulit fidelissimus fidei Catholica propugnator gliscentem conspirationem consurgere, sed in ipso suo ortu illam mox extinxit. Authores enim illius, missis militibus, comprehendit, & capita conspirationis partim capitali supplicio extinxit, partim verberibus multauit: ceteris minus reus, & sola contagione sedatis aliorumque suasionem secutis parcendum decreuit. Hinc apparet, è quibus scintillis seditionum bellorumque incendia nascantur, quæ nisi in ortu suo opprimas, vel difficile postea, vel numquam domabis, si inualecant. *Filia Babylonis misera: beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis. Beatus, qui tenebit, & allidet paruulos tuos ad petram.* Surreulum manu licet vellere, annosam quercum, etiam pluribus adhibitis socijs, vix eradicabis. Mature igitur Boleslaus subuenit Religioni Catholicæ labascenti, eamque iterum erexit; ad quam rem totis exercitijs fuisset opus, si eam cadere permisisset. Facilius inclinata, quam lapsa in statum restituntur. Itaque currendum, quoties succurrendum; ne de fumo ad flammam venia-

Psal. 136. 9.

IX.

Petr. Ribad.
lib. 1. de Prin-
cipe Christiana-
no cap. 29.

Quod videre fuit apud Britannos, qui peregrinis erroribus atque doctrinis iam toti infecti pœnam meruerunt, quæ illis manu militari fuit inferenda. Etenim de Britannia, quam nunc Angliam appellamus, *Gildas scriptor perantiquus, & veritatis amantissimus testatur, per id tempus, quo Britanni Anglos, ut sibi contra Pictones ac Scotos essent auxilio, ascuerunt, eam totam insulam hæresi Pelagiana corruptissimam fuisse, huiusque impietatis vindicanda gratia permisisse Deum, ut Angli in eos ipsos arma conuerterent, quibus auxilio venerant, deuictosque ex insula pellerent, quam postea de suo nomine Angliano*

gliam appellauerunt. Tantum porrò decursu temporis ibi creuerat errorum colluies, ut quo tempore S. Gregorius pontifex Augustinum cum aliquot Monachis socijs in Angliam ad propagandam fidem destinasset, inuentis nonnullis hæreticis Episcopis, nullū Catholicum repererit. An non hîc Deus causam habuit, hostes suos armis excindendi, aut Martia manu e terra sua eijciendi & fugandi, tamquam colubros excantatos aut effumigatos? Quid iuuat designare, & non ferre? eludere eminus, infrendere cominus? Aliter Deus regit. Expectat pœnitentiam, tempus dat emendationi, quæ ubi non sequitur, sed omnia in peius ruunt, tandē clamat: *Finis venit: venit finis, euigilauit aduersum te, ecce venit.* Quare etiam Angelus clamanit voce magna ad eum, qui habebat falcem acutam, dicens: *Mitte falcem tuam acutam, & vindemia botros vineæ terræ: quoniam matura sunt uua eius.* Neque Angeli similes sunt humana tarditati, quæ etiam maturas uuas sæpe sinit in vite putrescere.

Ezech. 7. 6.
Apoc. 14. 18.

Post modò recitatam de Anglia historiam, subiungit Petrus Ribadeneira alia exempla. Cùm Albainus, inquit, Longobardorum rex, Italiam ingressus, Venetias, Liguriam, & Galliam Cisalpinam, (qua nunc ex illorum nomine Longobardia dicitur) occupauit, illæ Regiones multis erroribus ac hæresibus redundabant, & in Conciliis Constantinopolitanum ac Chalcedonense admodum erant contumaces. Quid illa memorem infelicia ac tristissima tempora, quæ orbis terrarum exitium atq; perniciem Mahumetum nobis dederunt? quot errores atq; hæreses contra Catholicam Religionem illis temporibus toto Oriente uigebant? nam Heráclius Imperator, hæresi infectus beneuolus se ac fauentem præbebat impietatis sectatoribus, neq; ab eis huius sceleris pœnas reposebat. Et, ut hoc caput concludam, urbs Constantinopolis capta est euersaq; a Turcis anno nostræ salutis millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, eo ipso tempore, quo uita functis Palæologo Imperatore, & Patriarcha Constantinopolitano (qui non multo ante in Concilio Florentino ad unitatē Ecclesiæ Romanæ se aggregarant) & neglectis sanctissimi Concilij Florentini decretis, Græci, a suo capite diuulsi, a Deo etiam Opt. Max. defecerant. Quamdiu enim in Græcia floruit Religio, tamdiu floruit Imperium, & Religione deficiente, defecit quoq; Imperium, in cuius locum seruitus, captiuitas, strages, ruina, calamitas subintrarunt. Nostra atate Liouonia Prouincia, qua militibus S. Ma-

X.

Petrus Ribadeneira lib. 1. de Princ. Christian. c. 29.

via, quos Tentonicos vocant, parebat, venit in potestatem Mosconitarum, anno post Christum natam 1558. cum non multo antè à Catholica Religione defecisset, & Lutherana prauitatis incendio deflagasset. Hungaria præterea & Transiluania, huius veritatis rectissimos testes habemus: quam hæcenus vidimus confirmatam in litteris sacris auctoritate Spiritus sancti; testimonijs sanctissimorum & sapientissimorum Patrum, exemplis, nobilitate & pietate præstantissimorum Principum; supplicijs & pœnis, quas Deus ab ijs exegit, qui ab eius tramite deflectentes, per obliquos atq; contortos viarum anfractus incedendū sibi existimarunt; deniq; ratione & experientia, quibus docemur, Christum cum Belial, Catholicum cum hæretico conuenire non posse; nec perturbationibus ac discordijs immunem fore Ciuitatem ac rempublicam, in qua licet cuiq; quam volet pro sua libidine, Religionem amplecti; nec debere Christianum Principem in suis regnis effusa licentia & libertatis conscientia frana laxare, si ea conseruata cupiat, & debitum Christiano Principi munus persoluere. Hæc sunt, quæ in re proposita Christiana Religio nos docet; nec Religio tantum, sed & recta ratio, quod secutus Mæcenas, Augusto Imperatori gratus & perfamiliaris, ei auctor fuit, Dione teste, non permitteres aut introduci, aut Roma externos Deos coli, & acerrimè in eos animaduerteres, qui sectas alienas sectantur: Sic enim fore, ut omnes ad Romanum Deorum cultum se fingerent atque conformarent, cuius sui consilij eam causam adferebat, quod hæc res ad Imperij pacem ac securitatem pertineret. Hæc ille, quæ sufficiunt, ad belli causam ex neglectu religionis scaturientem declarandam.

XI.

Præter hæc causas alia adhuc superest longè grauissima bellorum, & sola digna centum hostibus, nimirum magorum dæmoni auctoratorum multitudo, qui cum Deum abiurârint, sacramentum horrendum satanæ dixerint, ad nocendum omnibus vigilantes sunt, & semper intenti Dæmonum instinctu, iussu, supplicijs, sua nequitia aguntur ad alios in eadem præcipitia attrahendos. Multis tamen locis fiuntur impunè viuere, nocere, grassari, triumphare. Non desunt illis aduocati, qui crimen cum defendere non possunt, legum interpretationibus, processuum difficultatibus maleficos ita muniunt, ut damnari haud facile possint. Quoniam ergo in vrbibus, in pagis, inter summos & imos, passim versantur, qui pietatem quidem simulant, reipsa tamen

atque

atque in intimo pectore sunt dæmonum cultores, eiusq; in omni scelerum genere administri, & iurati hostes humani generis, quos publicæ leges molli brachio persequuntur; mirum non est, manum Domini grauem super nos esse. Si regum, aut Principum quispiam vel verbo lædat maiestatem, parata sunt exquisita supplicia, documenta vndique congeruntur: cum verò à Deo receditur, cum dæmoni sacrificia offeruntur; cum Satanus in throno æternæ maiestatis collocatur, negligitur Deo illata iniuria; dæmonibus præstita obsequia pro nihilo habentur. Neque magistratus tantùm ciuili hinc conuiuet, sed multi etiam concionatores obmutescunt; vel quia de hoc hominum genere emendando desperant; vel quia sibi à magis ipsis timent; quasi orcus potentior sit cælo; aut non inuenti sint etiam in hac classe peccatores pœnitentes: quales vel ego indignus concionator, & ipse peccator complures expertus sum, vel vnica historia sequenti recitata.

C A P V T LXIII.

Deum, & Magistratum ciuilem ad vindictam, peccatores autem ad pœnitentiam, ipsa multitudine & magnitudine bella merentium, eorumq; præcipuè, qua venefici & veneficorum imitatores perpetrant, prouocari.

Scripsit aliquando ad D. Augustinum Victorianus presbyter, & rogauit illum, vt librum componeret, quo multis grauib; que malis pressos Christianos consolaretur; cui D. Augustinus in hunc modum rescripsit. *Littera tue impleuerunt grandi dolore cor nostrum, quibus petisti, vt prolixo opere aliqua responderem, cum talibus malis magis prolixus gemitus & fletus, quam libri debeantur. Totus quippe mundus tantis affligitur cladibus, vt panè pars nulla terrarum sit, vbi non talia, qualia scripsisti, committantur, atque plangantur. Nam ante paruum tempus, etiam in illis solitudinibus Egypti, vbi monasteria separata ab omni strepitu, quasi secura degebant, à barbaris interfecti sunt fratres. Iam verò qua modò in Italia sinibus, qua in Gallia nefarie perpetrantur, etiam vos latere non arbitror. De Hispanis quoque, tot Pronincijs, qua ab his malis dicebantur intacta, ceperunt iam talia nuntiari. Sed longè immut*

I.

S. Augustin
epist. 122.

Ecce